

Ю. О. Голоцукова,

канд. філол. наук,

Маріупольський державний університет,

старший викладач кафедри слов'янської філології та перекладу

СУРЖИКІЗАЦІЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

У статті на основі розмежування «вищої» компетенції білінгва, розподілено випадки використання суржиків в умовах українсько-російської двомовності на: а) пов'язані з мовною компетенцією; б) пов'язані з комунікативною компетенцією; в) пов'язані з культурною компетенцією. Віднесення випадків використання суржиків до того чи того типу вважаємо умовним, адже в комунікації спостерігаємо лише відносну автономність суто мовних та прагматичних складових. Класифікаційні ознаки кожної описаної нами ситуації невдалої комунікації перехрещуються і накладаються.

Ключові слова: білінгвізм, мовна компетенція, комунікативна компетенція, культурна компетенція, суржик.

Наше дослідження присвячене аналізу особливостей суржикізації сучасної української мови. Глибоке і всебічне вивчення суржикізації сучасної української мови дозволяє нам дослідити вплив суспільно-політичних, соціальних та економічних подій на словотворчі межі сучасного мовознавства, сприяє оволодінню нами словотворчих

засобів мовлення, формуванню нашої мовної та мовленнєвої компетентності, у чому вбачаємо й **актуальність дослідження**.

Мета дослідження полягає у проведенні аналізу особливостей суржикізації сучасної української мови. Мета дослідження передбачає розв'язання таких **завдань**: визначити характерні риси українсько-російського суржику; визначити випадки використання суржиків в умовах українсько-російської двомовності.

Для розв'язання поставлених завдань у роботі застосовано **комплексну методикау дослідження**. Основними методами аналізу суржику в текстах є комплексний контрастивно-перкладознавчий аналіз із залученням елементів контекстуального, компонентного, трансформаційного аналізів, а також методу словникових дефініцій.

Об'єкт дослідження – особливості процесу суржикізації сучасної української мови. **Предмет дослідження** – суржикізма сучасної української мови.

Теоретичне значення отриманих нами висновків полягає в тому, що в результаті нами були поглиблені і розширені теоретичні уявлення про суржикізма сучасної української мови. **Практичне значення** отриманих висновків у тому, що вони можуть бути використані при підготовці лекцій з сучасної української мови у вишах, а також при вивченні лексики української мови в загальноосвітніх і альтернативних школах.

Наукова новизна роботи вбачається нам у тому, визначені та проаналізовані в роботі випадки використання суржиків в умовах українсько-російської двомовності є певним вкладом у подальше вивчення теми суржикізації сучасної української мови.

Перші наукові роботи, присвячені дослідженню суржику як явища багатопланового, з'явилися в 1990-х роках. Проблематика суржику розглядалася в працях Т. Возняка, Т. Кознарського, Л. Масенко, Я. Поліщук, С. Радчук, О. Рудою, Л. Ставицької, М. Стріхи, С. Товстенко, С. Труба, М. Феллера, О. Шумілова, Л. Біланюк, М. Флаєра, А. Окари й інших учених-мовознавців.

Найважливішими причинами виникнення випадків використання суржиків є деформація практично всіх складників комунікативного акту: психологічних, когнітивних та інших параметрів мовців, контексту і ситуації спілкування, каналів комунікації, засобів мовного коду. Власне мовними перешкодами на шляху до адекватного порозуміння слід вважати ті випадки, коли комуніканти провокують випадків використання суржиків трактуванням мовного знака. Лінгвопрагматичний ракурс передбачає введення в коло досліджень людського фактору. До «провокаційних» факторів випадків використання суржиків можна віднести: відмінності тезаурусів адресанта і адресата, вербальних та невербальних засобів комунікації, комунікативних стратегій тощо. У міжкультурній (білінгвальній) комунікації випадки використання суржиків можуть виникати через відмінності у кодах, наборах прецедентних текстів, характері стратегій, культурно зумовлених сценаріїв. Особливості мовного буття в Україні визначають долучення до мовного аспекту девіативності факторів когнітивного і соціально-психологічного характеру. Тобто комунікативні збої та провали можуть бути спричиненими власне не / недорозуміннями, невірною інтерпретацією тощо, а також небажанням розуміти (комунікативні наміри, тактики, контекст, конситуацію, значення окремих слів і словосполучень тощо), що є соціально-психологічною настановою [4].

Беручи за основу розмежування «вищої» компетенції білінгва, розподіляємо випадки використання суржиків в умовах українсько-російської двомовності на: а) пов'язані з мовною компетенцією; б) пов'язані з комунікативною компетенцією; в) пов'язані з культурною компетенцією. Віднесення випадків використання суржиків до

того чи того типу вважаємо умовним, адже в комунікації спостерігаємо лише відносну автономність суто мовних та прагматичних складових. Класифікаційні ознаки кожної описаної нами ситуації невдалої комунікації перехрещуються і накладаються [6].

З-поміж **випадків використання суржиків, спричинених граматичними помилками**, вирізняємо **суржики, зумовлені фонологічними особливостями мовленнєвих утворень**, які суттєво впливають на комунікацію: – *Куме, ти знаєш, як москалі кажуть на наше пиво? – Як ? – Пі-іва. – Повбивав би...* Специфічне фонологічне оформлення спільнокореневої в двох мовах лексеми може спровокувати конфлікт на мовному ґрунті не внаслідок нерозуміння смислу висловлення, а через так зване «небажання розуміти», яке в контексті аргументується «чужим» звучанням лексеми на позначення відомої реальії.

Найчастотнішими серед мовних помилок в українській мові, яких припускаються здебільшого російськомовні, є *словотвірні*. Поза сумнівом, стихійне словотворення, особливо від основ-кальок, здійснюється в «зоні ризику». У результаті виникають слова, що викликають негативну реакцію у адресата своєю немилозвучністю: *Російськомовна репортерка, намагаючись сподобатися викладачеві Київського університету на прізвище Баран, старанно брала інтерв'ю українською мовою. У розмові з ним після незрозумілих її слів запитала: «На що Ви намекуєте?» Розмова припинилася. Зрозуміло, що крім факторів суто суб'єктивних, міжособистісний конфлікт викликав і невдалий переклад з російської слова намекаете (укр. *натякаєте*). В описаному випадку мовна компетенція мовця корелює з іншим аспектом вивчення збою у комунікації – осмисленням і витлумаченням внутрішньої форми слів, яка відображає прямий зв'язок із денотатом і є, за визначенням О. О. Потєбні, найближчим етимологічним значенням, що містить у собі якусь образну асоціацію. Невключеність до загальноетнічного аперцептивного досвіду або ж гра із внутрішньою формою слова, актуалізація невластивих внутрішній формі конотацій, які «накидають» спільнокореневі чи співзвучні лексеми іншої мови, призводять до неадекватного розуміння.*

До **випадків використання суржиків, спричинених помилками перекладу**, відносимо непорозуміння, пов'язані з низькою мовною компетенцією мовців. Зазвичай двомовні особи припускаються помилок у виборі лексеми з міжмовних пар одного семантичного поля і таких, що мають подібне морфологічне оформлення. В умовах масового українсько-російського білінгвізму досить поширена практика структурного калькування будови лексичних одиниць та семантичного запозичення з однієї мови в іншу: *Зі слів українськомовної респондентки: «Мені завжди смішно, коли говорять, наприклад, «ми прийняли участь». Це баба з печі горішки приймає. Вони ж не розуміють, що досягають цілком протилежного смислу».*

Лексеми споріднених мов вступають у певні формально-сміслові відношення, часто вводячи в оману мовця, який неоднаково компетентний в обох мовах і, зокрема, плутає міжмовні омоніми, значення яких білінгв реконструює, спираючись на форму слова і контекст, та пароніми: *Російськомовна респондентка дуже обурилася, коли пиріжок «с горохом», куплений у кийвському магазині, виявився «с орехом», адже на ціннику вона прочитала «пиріжок з горіхом». Можливо, для носія російської мови, який «трохи розуміє» українську, лексема *горіх* (укр.) видається швидше граматичним еквівалентом рос. *горох*, аніж рос. *орех*. Помилковий вибір лексеми з паронімічної пари або одного асоціативного ряду, хоча й не блокує смисл повідомлення, часом слугує «зачіпкою» для повного переосмислення його змісту – у випадку, якщо пресупозиції адресанта й адресата різняться кардинально.*

Випадки використання суржиків, зумовлені неоднозначністю семантичних реляцій, лексичних сигніфікативних значень, словоформ і конструкцій, в одній мові можуть долатися контекстом. Через особливості семантики, розбіжності щодо синонімічних компонентів у багатозначних словах мов, що контактують, мовець або запозичує відсутній в одній з мов семантичний компонент, або механічно й помилково замінює його на семантичний варіант іншої мови, ототожнюючи їх. У білінгва-українця наявні у свідомості стійкі словосполучення, які належать двом мовам, викликають смислові зсуви: *Хлопчик з російськомовної родини ходить у молодші класи української школи. Довго сидить за уроками. На запитання мами відповідає: «Вот в учебнике написано – «Перекладіть листа...» Я его перевернул, не знаю, что дальше делать».* Нерозуміння відбувається не лише тому, що хлопчик не компетентний в українській мові і не розуміє, про що йдеться (рос. *перевести письмо*), а й тому що обсяг значення багатозначного українського слова дещо ширший за російський аналог (в українській мові лексема *перекласти* має два значення (російськомовні відповідники – *переложить та сделать перевод*), а також *лист* вживається на позначення аркуша паперу, а також послання (рос. *письмо*). Така втрата смислових орієнтирів спостерігається дуже чітко, коли індивід раптово потрапляє в іншомовне (іншокультурне) середовище і в період адаптації переживає «культурний шок».

У мовленні, яке загалом зрозуміле завдяки схожості мовних систем, найбільшу складність для пасивного білінгва становлять міжмовні омоніми з яскравою національно-культурною конотацією: *Із розповіді респондента: «У транспорті чув таку розмову двох жінок – українськомовної і російськомовної: – Чула, що Кучма (на той час – Президент України. – Респондент) з дружиною полетіли в Америку... – А зачем их так много туда полетело?».* Очевидно, що кожен з мовців – носіїв різних лінгвокогнітивних свідомостей – актуалізує «найближче», за О.О. Потєбнею, значення мовного знаку (в українській мові використання лексеми на позначення «збройного загону, що становив постійну опору князя» – вже історизм; перше, широковживане значення – «жінка, заміжня особа щодо свого чоловіка»). У мовленні двомовних з першою російською часто спостерігаються, у першу чергу, на лексичному рівні, інтерференційні явища, які значно впливають на перебіг комунікації: *Із розповіді респондентки: «У нас на роботі вся термінологія українська. І от одна співробітниця робить доповідь і говорить: «В этой (пауза. – Респондент) [свердловине...]» Всі, хто там був, почали сміятися...».* Недарма, за свідченням багатьох респондентів, їхні діти, які навчаються в українських школах, але в родинному колі спілкуються російською, не здатні розповісти про предмет навчання російською й після численних запинань для пригадування лексичних відповідників і помилкових мовних утворень переходять на українську. Маємо підстави виокремити **випадки вживання суржику, спричинені інтерференційними явищами в мовленні російськомовних під впливом української мови.**

Виокремлюючи **випадки вживання суржику, спричинених змішуванням різномовних елементів у мовленні носія суржику**, наголошуємо на тому, що ситуації спілкування в українському білінгвальному суспільстві за участі суржикомовних індивідів не можемо беззастережно класифікувати, беручи до уваги лише один з дев'яти чинників. Є підстави вважати мовленнєві відхилення чинником вторинним, коли йдеться про розуміння конситуації, але відсутність кооперації через низку соціально-психологічних складових взаємодії, наприклад, відштовхування від «чужої» мови, слів, які не належать до власного тезаурусу: *Спілкування білінгва з жінкою, яка розмовляє суржиком, під Києвом: – Яку машину розвантажувати? – Як Ви сказали? – Розвантажувати... – (з подивом після паузи) А я знаю [розгрукать]... По*

суті, жінка розуміє наміри адресанта, а також усвідомлює належність нібито «незнайомого» їй слова до системи української мови. Отже, мікропресупозиції співрозмовників збігаються. Але, незважаючи на порозуміння, виникає комунікативне «тертя», супроводжуване різними емоціями.

Інколи мовці свідомо використовують змішані форми мовних одиниць (слів, їхніх окремих значень та частин, фразеологічних одиниць, синтаксичних конструкцій тощо) для створення певних фонетико- та семантично-стилістичних утворень. Така мовна творчість ґрунтується на зіставленні та переосмисленні, часом обіграванні. Зрозуміло, що комічний ефект досягається, якщо каламбур «розшифровується» адресатом, компетентним в обох мовах. Інакше мовна гра, яка будується на використанні міжмовних полісемії, омонімії, паронімії, спричиняє ілокутивний збій через невпізнавання мовної одиниці, що належить системі літературної мови, а також через приписування їй значення, яке має (наприклад, міжмовний омонім) в іншій мові: *Українськомовний: Як справи? // Суржикомовний: *Як справа, так і зліва (поширений жар.). // Українськомовний: ?!?*

Використання суржикізмів, пов'язаних з комунікативною компетенцією. У рамках цього типу виокремлюємо випадки використання суржиків, пов'язані з: а) порушенням умов «виходу/входу» комунікації; б) порушенням правил комунікативного кодексу; в) невідповідністю смислу висловлення реальному стану справ та ситуації спілкування; г) неврахуванням соціально-психологічних складових комунікації; д) розбіжністю невербальних засобів спілкування.

До окремих підтипів відносимо випадки, зумовлені неврахуванням рівня обізнаності та ерудиції співрозмовника, відмінностями в ідіолексиконах, зумовленими освітніми та віковими чинниками, неврахуванням соціальних і ситуативних ролей комунікантів.

Кожній соціальній, а також віковій групам властиве своєрідне членування світу за допомогою мови, що має своїм вираженням певний субкод, елементи якого прямо або ж дзеркально співвідносяться з елементами кодифікованої мови. На основі підкресленої інакшості українськомовної стихії й закономірних міжмовних паралелей у білінгвальному соціумі витворюються ситуативні міфи, підхоплені спеціалістами від реклами: *Розповідає респондентка: «Колега запитав: «Ти бачила рекламу слабкоалкогольного напою?..» Кажу: «Так, смішно. Типу «Вибухай!» – «Ні, це треба читати «Вибухай!», від «бухати». – (з недовірою. – Респондентка) Та ні, це було б занадто... Коментар до зображення пляшки, який містким українським словом закликає до бурхливого виявлення своїх бажань, цільовою аудиторією (молодь) сприймається згідно зі звичними для неї уявленнями про споживання алкоголю (бухати – пити алкогольні напої, пиячити, отже, вибухати – випити вміст пляшки). Невідомо, чи була така неоднозначність сприйняття задумом рекламистів, але реклама чітко визначила межі розуміння тексту представниками кожної з вікових груп.*

В Україні мовне питання, по суті, є питанням політичним, і використання української мови в спілкуванні є принциповою життєвою позицією великої частини населення: *Із розповіді респондентки: «Дзвонять мені нещодавно по телефону і російською мовою говорять, що хочуть провести соціопитування. Я говорю: «Не буду». – «Ну и не надо». Я питаю: «Чи не хочете Ви поцікавитися, чому?» – «Почему же?» Відповідаю: «Тому що Ви повинні були давно проводити соціопитування державною, українською мовою» і кладу слухавку». Небажання йти на контакт з людьми, які звертаються нерідною (недержавною!) мовою, пояснюється тим, що така поведінка адресантів сприймається респондентами як особиста образа й неповага. Подекуди*

трапляються ситуації, які описують самі учасники: *Так, український мовознавець зі Львова на запитання в стінах київського університету «Которий час?» відповіла: «Вибачте, я російською не розумію».* Подібна настанова двомовця (несприйняття, категорична відмова від закріплення референту за знаком іншої мови) – досить поширене явище в Україні і, як показав попередній приклад, оцінюється індивідами залежно від їхньої соціально-мовної орієнтації або як мовна стійкість (з позитивною конотацією: відданість, як правило, рідній мові, в усіх сферах спілкування, небажання перемикає код навіть під тиском комунікативних та соціальних чинників), або як мовна нетолерантність (негативна оцінка нонконформістської мовної поведінки).

При виникненні випадків використання суржиків відіграють роль і певні психологічні особливості комунікантів, зокрема схильність до різних мовленнєвих манер (наприклад, увага до форми/повне її ігнорування, любов до мовної гри/«мовна занудність» тощо): *На публічному вечорі доповідач зі сцени, щоб продемонструвати негативний вплив суржику на мовне буття населення: «Ви б купили плавлений сир під назвою «Городський»? Дівчина у залі до свого супутника українською: «А що тут такого? Що він має на увазі?».* Українськомовна респондентка демонструє неухважність до мовного коду, не помічаючи у запропонованій назві продукту вживання російської лексеми, фонемно оформленої за законами української мови (суржикового елементу – що розуміється аудиторією принаймні з теми виступу): рос. *городской* – укр. *міський*.

Використання суржикізмів, пов'язаних з культурною компетенцією. Риси етнокультурної свідомості завжди відображаються на мовній практиці особистості, корегуючи мовну свідомість. Причини виникнення випадків використання суржиків лінгвокогнітивного характеру слід шукати у відмінностях сенсоутворювального і моделюючого потенціалів мов, що контактують у свідомості білінгва, а саме – спричинених національно детермінованою референцією. У білінгва зв'язок між мовним елементом і референтом ускладнюється паралельною актуалізацією референтних відношень у сферах двох мов. Порушення референції з причини різного членування дійсності у двох мовах є джерелом випадків використання суржиків, пов'язаних зі специфічним референтним віднесенням лексем комунікантами: *Розповідає респондент (українськомовний, середніх років, киянин): «В овочевому магазині вибираю кавуна. Поруч стоїть чоловік і говорить: «Берите, берите, это девушка!» Я: «Девушка за прилавком. А це, може, кавуниха».* Розподіл кавунів на «статі» знайомий майже усім, але в російській мові немає словесного вираження такого критерію впізнавання ягоди, як в українській (*кавун-кавуниха*). Тому, щоб уникнути вербального дефіциту, російськомовний індивід добирає припустимий фемінатив на позначення «*кавуна жіночої статі*», таким чином спричиняючи комунікативне тертя (хоча, як і в багатьох подібних випадках, воно не відкидає розуміння конситуації).

Виокремлення випадків використання суржиків, викликаних різною інтерпретацією національно-культурних феноменів, зумовлене тим фактом, що в умовах українсько-російського білінгвізму, коли практично усі етнічні українці принаймні розуміють російське мовлення, а етнічні росіяни – громадяни України – українське, найчастотнішими непорозуміннями є такі, що викликані не незнанням системи мови або неправильним її використанням, а неволодінням системою культурних феноменів. «Небезпечною зоною» у ситуації міжкультурної взаємодії є функціонування у мові двобічних імен, одне зі значень якого є прецедентним для спільноти.: *Розмова у Києві перед Золотими Воротами: – Невже ці ворота й насправді золоті? – Так, Золоті.* Очевидно, що порозуміння у даному випадку відбулося (адже висловлення вербалізовані правильно), але ні адресант, ні адресат не усвідомлюють

провальності розмови з погляду адекватності сприйняття: їхні розуміння референтного віднесення лексеми різняться, і хоча комунікативні цілі (дізнатися / пояснити) досягаються, про адекватність розуміння мова не йде.

Причиною виникнення ситуації цього типу є незнання (помилкова актуалізація) ментальних стереотипів когнітивної свідомості, що знаходять відображення у мові. Найчастіше саме неадекватне поводження з етнонімами або їхнє плутання провокують такі ситуації: *Подруга радить майбутній нареченій перенести дату весілля з травня на червень, оскільки «у маю не можна, бо будете маятися»*. Українськомовна особа заради пояснення змісту забобону навіть використовує російський еквівалент лексеми на позначення місяця, хоч і в «українському» фонетичному оформленні («у маю»), забуваючи, що в українців місяць називається *травнем*. (Хоча перекладачі з італійської на українську в одному з фільмів все ж таки відшукали власне українські мовні засоби для передачі змісту російського вислову: *«Якщо одружишися у травні, все життя будеш у травмах...»*).

Комунікація, як відомо, є зустріччю позицій, норм і ціннісних орієнтацій. Характеристики мовних засобів залежать не лише від чітко протиставлених складових контексту, але й значною мірою від характеру, специфіки тематики спілкування, яка для конкретних особистостей чи певної спільноти може бути більш чи менш значущою, нейтральною чи, навпаки, дратівливою, обурливою, словом, конфліктогенною. Так звані «ідеологічні» помилки найчастіше зумовлені розбіжностями у ідеологіях, відмінностями соціальних, етичних, естетичних, політичних уподобань, визначальних для усієї спільноти: *Розповідає інформант (22 роки, киянин): «У Сумах мій товариш (з Києва) хотів купити шкарпетки на базарі. Йому продавець говорить: «Це у вас, на Бандеровщині, шкарпетки, а у нас носки»*. Незважаючи на те, що смисл висловлення продавцеві був зрозумілий, він чітко розподіляє «свої» засоби вираження (максимально наближені або ж «кальки» з російської) і «чужі» (оригінальна українська лексика). Водночас він згідно з поділом мовних засобів ділить й Україну на «нашу» і «Бандеровщину» (Західну).

Питання подолання ситуацій використання суржиків у міжособистісному спілкуванні лежить у площині соціально-психологічної взаємодії і потребує залучення розробок таких дисциплін, як практична психологія, соціологія, конфліктологія. Оптимізація комунікації, на нашу думку, можлива за умови уваги до ідіолекту кожною особистістю – вдосконалення знання кожною з мов, дотримання постулатів кооперативного спілкування, підвищення власного рівня розвитку. Шлях неконфліктності пролягає через комунікативну емпатію, настанову на взаєморозуміння, саморефлексії мовців, а також відмову від етноцентризму у міжкультурній комунікації. Проблема суржикізації сучасної української мови є перспективною для подальшого дослідження, а саме: вироблення нових методик дослідження, вивчення впливу суржикізації сучасної української мови на формування громадської думки.

Література

1. Гнезділова Я. В. Реалізація емотивної функції в публічних промовах політичних діячів США та Великобританії. *Мова і культура*. К., 2003. Вип. 6. С. 358–363.

2. Жуковець Г. Л. Лінгвориторичні особливості сучасного лейбористського дискурсу Великої Британії: автореф. дис. ... канд. філол. Наук: 10.02.04. КНУ ім. Тараса Шевченка. К., 2002. 21 с.

3. Зарума-Панських О. В. Англійська лексика міжнародних договорів: структурні, семантичні та дискурсні особливості : автореф. дис. ... канд. філол. Наук : 10.02.04. Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. Л., 2001. 20 с.

4. Каліщук Д. М. Лінгвокультурні особливості перекладу політичного дискурсу. *Вісник СумДУ*, 2006. Т. 1. № 11 (95). С. 153–159.

References

1. Hnezdilova, Ya.V. (2003), *Implementation of emotional function in public speeches by politicians of the United States and Great Britain [Realizatsiia emotyvnoi funktsii v publichnykh promovakh politychnykh diiachiv SShA ta Velykobrytanii]*, *Mova i kultura*, K., Vyp. 6, pp. 358–363.

2. Zhukovets, H. L. (2002), *Linguistic peculiarities of the modern Laborist discourse of Great Britain [Linhvorytorychni osoblyvosti suchasnoho leiborystskoho dyskursu Velykoi Brytanii]*: avtoref. dys. ... kand. filol. nauk: 10.02.04, KNU im. Tarasa Shevchenka, K., 21 p.

3. Zaruma-Panskykh, O. V. (2001), *English vocabulary of international treaties: structural, semantic and discursive features [Anhliiska leksyka mizhnarodnykh dohovoriv: strukturni, semantychni ta dyskursni osoblyvosti]*: avtoref. dys. ... kand. filol. nauk: 10.02.04, Lvivskyi natsionalnyi un-t im. Ivana Franka, L., 20 p.

4. Kalishchuk, D. M. (2006), *Linguistic and cultural features of the translation of political discourse [Linhvokulturni osoblyvosti perekladu politychnoho dyskursu]*, *Visnyk SumDU*, T. 1, No 11 (95), pp. 153–159.

Ю. А. Голоцукова,

*Мариупольский государственный университет,
старший преподаватель кафедры славянской филологии и перевода*

СУРЖИКИЗАЦИЯ СОВРЕМЕННОГО УКРАИНСКОГО ЯЗЫКА

В статье на основе разграничения «высшей» компетенции билингва, распределены случаи использования суржиков в условиях украинского-русского двуязычия на: а) связанные с языковой компетенцией; б) связанные с коммуникативной компетенцией; в) связанные с культурной компетенции. Отнесение случаев использования суржиков к тому или иному типу считаем условным, поскольку в коммуникации наблюдаем лишь относительную автономность чисто языковых и прагматических составляющих. Классификационные признаки каждой описанной нами ситуации неудачной коммуникации пересекаются и накладываются.

Ключевые слова: билингвизм, коммуникативная компетенция, культурная компетенция, суржик, языковая компетенция.

Yu. O. Holocukova,

*Mariupol State University,
Senior Lecturer, Department of Slavic Philology and Translation*

SURZHIKIZATSIYA OF MODERN UKRAINIAN LANGUAGE

The purpose of the study is to analyze the peculiarities of surzhikization of the modern Ukrainian language. To solve the tasks set in the work, a comprehensive research methodology was used. The main methods of analysis of the surzhik in the texts is a complex

contrastive-pearl analysis with the involvement of elements of contextual, component, transformational analysis, as well as the method of vocabulary definitions.

The object of the study is the peculiarities of the process of surzhikization of the modern Ukrainian language. The subject of research is the surzhikizm of modern Ukrainian language.

Taking as a basis for the delineation of the "higher" competence of the bilingual, we divide cases of use of surfers in the conditions of Ukrainian-Russian bilingualism on: a) connected with language competence; b) connected with communicative competence; c) are related to cultural competence. The assignment of the cases of use of surfers to one or the same type is considered conditional, because in communication we observe only the relative autonomy of purely linguistic and pragmatic components. Classification characteristics of each described situation of unsuccessful communication overlap and overlap. The question of overcoming the situations of the use of surzhik in interpersonal communication lies in the plane of socio-psychological interaction and requires the involvement of developments such disciplines as practical psychology, sociology, conflictology. Optimization of communication, in our opinion, is possible in the condition of attention to idiolk by each person - improving the knowledge of each language, adherence to the postulates of cooperative communication, raising their own level of development. The path of non-conflict lies through communicative empathy, a guideline for mutual understanding, self-reflection of speakers, as well as a rejection of ethnocentrism in intercultural communication. The problem of surzhikization of the modern Ukrainian language is promising for further research, namely: the development of new research methods, the study of the influence of the surzhikization of modern Ukrainian language on the formation of public opinion.

Key words: bilingualism, communicative competence, cultural competence, surzhik, linguistic competence.